

ОЛЕНА БУЛАТОВА,

доктор економічних наук, професор, перший проректор Маріупольського державного університету

OLENA BULATOVA,

*Doctor of Economics, Professor, First Vice-Rector of Mariupol State University
<https://orcid.org/0000-0001-7938-7874>*

РЕГУЛЯТОРНА КОНКУРЕНЦІЯ ЯК ПРОЯВ ТЕХНОЛОГІЧНОГО СУПЕРНИЦТВА

REGULATORY COMPETITION AS A MANIFESTATION OF TECHNOLOGICAL COMPETITION

Regulatory competition is a concept that essentially equates decentralization with a mechanism for obtaining more efficient performance. If such a definition is scaled up and applied to international economic policy, then the departure from the WTO-defined trade rules in favor of regional trade agreements, we, in fact, can also be attributed to examples of regulatory competition, which indicates deglobalization processes in international economic policy and the request on the use of neo-protectionist tools in the context of technological and innovative rivalry. Among the instruments of China's regulatory competition for forcing the transfer of foreign technologies and intellectual property from foreign competitors, we include: forcing the creation of joint ventures and partnerships that facilitate the transfer of technologies; compulsory licensing; discriminatory patent and other restrictions on IP rights; manipulation of the safety criterion; alternative standardization; data localization requirement; technology testing; threats of being placed on discriminatory lists; restricting access to public procurement; the introduction of indigenous technology standards that deviate significantly from international norms, which can provide Chinese developers with access to source codes; forced research and development or the so-called localization of research work; antitrust laws; expertise; placement of Chinese employees in overseas joint ventures.

Keywords: regulatory competition, international economic policy, economic expansion.

Зниження торгових бар'єрів та лібералізація фінансових ринків, транспорту та телекомунікацій створили основу для збільшення потоків факторів виробництва між країнами. У міру того, як країни лібералізують внутрішню економіку, постає безліч питань конкуренції між юрисдикціями. В умовах зростаючої мобільності капіталу стає загальноприйнятною думка, що національні уряди змушені більш ефективно виконувати свої функції в галузі економічної політики, оскільки уряди, які забезпечують оптимальні рівні суспільних благ, можуть бути успішнішими у конкуренції між юрисдикціями за залучення ресурсів та мобільних факторів виробництва. Саме це і стало тригером формування державної політики на засадах децентралізації, що, по суті, уможлиблює конкуренцію між юрисдикціями як таку. Теорія конкуренції регулюючих органів виходить із припущення, що більша децентралізація дозволяє усунути більшість проявів інформаційної асиметрії, знижує ймовірність прихованого маніпулювання регулюючими органами та розширює інструментарій прийняття альтернативних рішень.

Регуляторна конкуренція – це економічна теорія організації урядової діяльності, яка, по суті, прирівнює децентралізацію до механізму отримання більш ефективних результатів діяльності [1]. Якщо таке визначення масштабувати і застосувати до міжнародної економічної політики, то тоді відхід від визначених СОТ правил торгівлі на користь регіональних торговельних угод [2-5], ми, по суті, можемо зарахувати так само до прикладів прояву регуляторної конкуренції, що, серед іншого, свідчить про деглобалізаційні процеси у міжнародній економічній політиці [6] та запит на використання неопротекціоністських інструментів [7] в умовах технологічного та інноваційного суперництва [8]. Теорія проводить аналогію між законом і товарами, а потім стверджує, що уряди нижчого рівня – місцеві, державні чи національні, на відміну від федеральних чи наднаціональних повинні конкурувати за громадян і фактори виробництва, рух яких вони і регулюють. Теорія регуляторної конкуренції відтак виходить із припущення, що таке конкурентне регулювання безпечібно задовольнить переваги громадян: так само, як цінова конкуренція дисциплінує виробників приватних товарів на користь споживачів, регуляторна конкуренція обіцяє дисциплінувати уряд на користь платників податків.

Теорія регуляторної конкуренції передбачає, що регулюючі органи знають інтереси своїх виборців та діють відповідно до них. Більшість недавніх дебатів про цінність регуляторної

конкуренції обертається навколо того, наскільки поширеними вважаються провали громадського вибору, адже тут, на відміну від розрахунків рентабельності на традиційних товарних ринках, які, як з боку пропозиції, так і з боку попиту зосереджуються на ціні та якості одного продукту та на основі отриманих результатів призводять до прийняття рішення на користь споживання чи відмови від нього, політичні розрахунки витрат і вигод від ухвалення тих чи інших нормативних актів потребують відмови від стратегічної короткозорості або так званих шорттермістських уявлень про вигоду, змушуючи робити акцент на безпекових питаннях. Так, якщо, наприклад, регулювання передбачає собою впровадження нового екологічного контролю, державні суб'єкти повинні враховувати вплив на добробут всіх забруднюючих фірм, що розташовані в юрисдикції, на додаток до впливу на мешканців, які несуть (або не несуть) витрати на забруднення.

Враховуючи розмір економіки Китаю та ступінь відкритості його ринку, нормативна політика, що запроваджується китайським урядом, чинить суттєвий вплив на регуляторне середовище в глобальних масштабах каналами прав інтелектуальної власності. При цьому, Китай робить це в достатньо транспарентний спосіб, розкриваючи в урядових документах не лише свої інтенції з приводу утримання ринкової частки, але і способів реалізації останніх. Зокрема, окремі із них підпадають під поняття «економічна експансія», як то: 1) інструменти захисту внутрішнього ринку (нетарифні бар'єри та інші регуляторні перешкоди); 2) інструменти експансії світових ринків (інструменти стимулювання промислової політики шляхом фінансової підтримки для збільшення експорту та консолідації державних підприємств в процесі становлення «національних чемпіонів», які можуть конкурувати з іноземними компаніями як на внутрішньому, так і на світовому ринках; переваги від пільгової політики, яка передбачає субсидії, що потім знижують світові ціни та витісняють іноземних конкурентів із світового ринку); 3) контроль доступу до природних ресурсів у всьому світі (шляхом надання значних обсягів фінансування країнам, що розвиваються, в обмін на природні ресурси та доступ до ринків, і ці ресурси варіюються від бокситів, міді та нікелю до більш рідкісних товарів, таких як берилій, титан та рідкоземельні корисні копалини); домінування в традиційній обробній промисловості (частково це було досягнуто за допомогою пільгових позик та нижчих ринкових тарифів, а також слабких та слабо застосованих екологічних та санітарних норм та техніки безпеки) [9; 10].

Список використаних джерел

1. Panchenko V., Reznikova N., Bulatova O. Regulatory Competition in the Digital Economy: New Forms of Protectionism. *International Economic Policy*. 2020. № 1-2 (32-33). P. 49-79.
2. Bulatova O. V., Panchenko V. G. Neo-protectionism as a challenge to the liberal regulation. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: економіка*. 2018. Вип 16. С. 86-93.
3. Bulatova O. V., Panchenko V. G. Regional trade agreements and the dialectics of protectionism and liberalism: new vectors of competitiveness. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: економіка*. 2018. Вип. 15. С. 114-124.
4. Панченко В. Г., Резнікова Н. В. Регіональні торговельні угоди як інструмент політики економічного патріотизму в контексті інтеграційного неопротекціонізму. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2017. Вип. 15. С. 67-71.
5. Резнікова Н.В., Іващенко О.А. Перспективи укладання і потенційні економічні ефекти регіональних торговельних угод в Південно-Східній Азії: аспекти незалежності в контексті нового регіоналізму. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 21. С. 29-34.
6. Reznikova N., Ivashchenko O. Projections of deglobalization in the contemporary international economic relations in the context of the paradigm of globalism. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Економіка*. 2018. Вип.15. С. 98-106.
7. Панченко В.Г., Резнікова Н.В. Неопротекціонізм як інструмент усунення внутрішньої суперечності лібералізму. *Ефективна економіка*. 2016. №1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5781>
8. Панченко В. Г., Резнікова Н. В., Іващенко О. А. Розвиток industry 4.0 й цифрової економіки у фокусі глобального технологічного та інноваційного суперництва КНР і США. *Економіка та держава*. 2021. № 2. С. 4–10.
9. Зварич Р.Є, Резнікова Н.В., Іващенко О.А. Експансіоністські імперативи та детермінанти міжнародної економічної політики КНР. *Ефективна економіка*. 2019. № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7286>
10. Zvarych R., Reznikova N., Ivashchenko O. Approaches to identifying the form of china's economic expansion in the context of global economy transnationalization: the commercial expansion case. *Ефективна економіка*. 2019. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/>